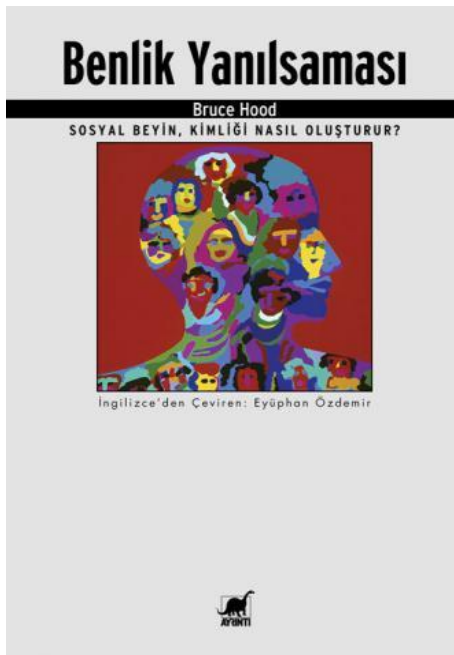

Makale Bilgisi**Makale Geliş Tarihi:** 05.10.2020**Makale Kabul Tarihi:** 16.11.2020**KİTAP İNCELEMESİ: BENLİK YANILSAMASI: SOSYAL BEYİN, KİMLİĞİ NASIL OLUŞTURUR?***

Ali Eren DEMİR**

İnsan yaşamı, bir benlik üretme süreci olarak tanımlanabilir. Bireyin kendine ait bir benlik oluşturması ise gündelik yaşam içinde gerçekleştirdiği etkileşimler ile olur. İnsanın doğuştan gelen statik bir benliği bulunmaz. Benlik, etkileşimler ile oluşan dinamik bir süreçtir. Üretilen benlik deneyimler ile yeniden kendini üretir. Deneyim, toplumsal bir etkileşim biçimidir. Bu anlamda benlik, bireysel olduğu kadar toplumsal bir süreçtir. Bruce Hood, benliğin insan deneyimleri ile oluştuğunu, insan deneyimlerinin ise çoğu zaman bir yanılgı olduğunu kitabın başında vurgular (Hood, 2019: 12). Hood “yanılsama”

kavramını, bir eylem içindeyken başka şeyleri yadsıyan beynimizin algıladığı deneyimlerin, birer yanılgıdan ibaret olduğunu söylemek için kullanır. Benliğin, sadece beynin algıladığı

* Bruce Hood, Benlik Yanılsaması: Sosyal Beyin, Kimliği Nasıl Oluşturur?, Çev: Eyüphan Özdemir, Ayrıntı Yayınevi, İstanbul 2019, 335 sayfa, ISBN: 978-975-539-842-6.

** Munzur Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sosyoloji Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, demiralieren14@gmail.com, ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-3812-3519>.

şeylerin toplamına bağlı olmadığını söyleyen Hood, bedenın benlik üzerindeki rolünü vurgular. Benliğin, beynimize bağlı olduğu üzerine güçlü çalışmalar olduğunu söyleyen Hood, aynı zamanda benliğin, beyin dışında bir yerde de kurulabileceğine yönelik argümanlar sunar. Hood (2009: 12), bireyin beyin tarafından yönetilen bir makine olmadığını, benliğin beyinde ve aynı zamanda bedende üretildiğini vurgular. Bedenin benlik üzerindeki etkisini ise ayna benlik kavramı ile açıklar.

“Benlik nedir?”, “Benliğin tarihsel gelişimi nedir?” gibi sorular kitaba göz atmadan önce değinilmesi gereken konular arasında yer alabilir. Kişinin kendine ilişkin duygu, düşünce ve yeteneklerinin doğru ve objektif algılanması sağlıklı bir yaşam için vazgeçilmez bir süreçtir. Bu algılamalar, insanların tecrübeleri ve çevresine yönelik yargılarıyla anlamlı bir hâle gelerek şekillenir. Benlik, insanın kendi kişiliğine ilişkin kanılarının bütündür. Toplumsal yaşantılar ve tecrübeler aracılığıyla elde edilen kazanımlar benliğin oluşumunda oldukça etkilidir. Çocukluktan itibaren bireyin deneyimlediği sayısız deneyim benliği farklı biçimlerde şekillendirir. Çocuk çevresiyle olan etkileşimi sonucunda yavaş yavaş kendi kendini tanımaya başlar. Çevrenin bireyin duygu, düşünce ve davranışların değerlendirmesi ayna benlik olarak adlandırılır. Ayna benlik; bireyin, başkalarının kendisine karşı dışı vurulmuş tutumlarına dayalı olarak oluşturduğu, kendi kendisine ilişkin yargılarının toplamıdır (Hood, 2019: 26). Çünkü insanlar çevrelerindekiyle etkileşim sonucu birçok davranışta bulunur. İnsanların kendilerine ve sosyal yaşamlarındaki ilgi alanlarına ilişkin algıları aynı değildir. Daha sınırlı olan alanlara ilişkin algıları ise onların akademik (anadil benliği, tarih benliği, matematik benliği, bilim benliği), toplumsal (arkadaşlık benliği, akrabalık benliği), duygusal (aşk, sevgi benliği) ve fiziksel benliklerini oluşturur.

Sonuç olarak benlik deneyim, anı ve duygu gibi düşünsel olgulardan oluşan bir bütün, hayatı algılamak için hayat içinde deneyimler ile oluşturduğumuz bir yanılsamadır. Benlik ile ilgili temel kanı benliğin bir kez oluştuğu ve artık onun üzerinden sürekli kararlar alındığı ve benlik yıkılması durumunda bir daha oluşturulamayacağı yönündedir. Ancak benlik yeniden, yeni kişilerle ve yeni mekânlarla kendi içinde kendini üretir. Peki, Hood’un bahsettiği yanılsama nerede ortaya çıkar? Hood, beynin sonsuz bir gücünün olduğunu; ancak her şeye rağmen yine de sınırlı kaldığını söyler. Bu sınırlılığın, sınırlı kaldığı alana dair yanılsamalar yarattığını ve ulaşamadığı alanlara yönelik yadsımlar geliştirdiğini dile getirir. Örneğin tilkinin bir üzüme erişmek üzere bir karar vermesinin onun benliğinin bir üzüm istemesinden kaynaklandığını; ancak üzüme erişemedikten sonra o üzümün zaten aradığı şey olmadığını, ekşi olduğunu söyleyen şeyin de benliği olduğu ifade eder. Hayattaki başarısızlıkların benlik tarafından “belki de hayırlısı buydu” tarzında olumlanmasının aslında benliğin olaylar içinde

şekillendiğinin temel kanıtı olarak gösterilebilir. Benlik kendini avutma biçimi olarak söylem üretir ve buna inanır. Artık yeni benlik eski benliğin ısrarla istediği şeyi o kadar da istemez; hatta olmadı diye sevinir. Deneyimlenen pratikler, benlik tarafından birey yararına üretilen güçlü bir aldatmaca olduğundan, sorunun özü de buralarda şekillenir. Hayatta karşılaşılan durumların, beynin algıladığından farklı olması deneyimlere, deneyimler ise benliğin yanılmasına yol açar. Yani Hood, bir benliğin değil; birden fazla benliğin, birden fazla etmen ile oluştuğunu vurgular.

Kitap; “En Harika Organ, Makyavelci Bebek, Ayna Benlik, Özgür İradenin Bedeli, Seçimlerimiz Neden Bize Ait Değil?, Toplum İnsanı Nasıl Şekillendirir?, Bizi Yaşatan Öyküler, Ağa Takılmak ve Benliğinizi Yansımanızda Neden Göremezsiniz?” adı altında dokuz ana başlık altında benlik yanılmasını temellendirir.

Önsöz: Yansıyan Benlik (s. 9-21)
1. En Harika Organ (s. 21-55)
2. Makyavelci Bebek (s. 55-95)
3. Ayna Benlik (s. 95-143)
4. Özgür İradenin Bedeli (s. 143-183)
5. Seçimlerimiz Neden Biz Ait Değil? (s. 183-214)
6. Toplum İnsanı Nasıl Şekillendirir? (s. 214-252)
7. Bizi Yaşatan Öyküler (s. 252-282)
8. Ağa Takılmak (s. 282-324)
9. Benliğinizi Yansımanızda Neden Göremezsiniz? (s. 324-331)

Hood birinci bölümde, en harika organ olarak beynin anatomik, biyolojik ve yapısal sistemlerini tanımlar. Beyin; beyin sapı, limbik sistem, korteks, orta beyin bölümlerinden oluşur. Beyin sapı; hayati fonksiyonları, orta beyin; uyarılma, refleks, limbik sistem; güdüler ve duyuları, korteks; yüksek seviyede bilinç ve anıları oluşturur. Hood, benliğin aslında kortekste kurulduğunu söyler. Çünkü korteksi gelişemeyen bebeklerin anıları depolayamadığını ve “insan olmayı deneyimleyemediğini” dile getirir. Anensefallik olarak tanımlanan korteksiz olma durumunda bebek, öğrenemez, sıkılamaz yani hiçbir benlik duygusu geliştiremez. Çoğu birkaç gün içinde ölür. Anıları, duyguları ve geçmiş deneyimleri olmayan biri, insan olmayı deneyimleyemez. Hood (2019: 23), korteksi gelişmeyen, limbik, orta beyin ve beyin sapı gibi bölgelerin çalıştığı bir bebeğin emme, tutma gibi refleksleri gerçekleştirdiğini söyler. Birey bebeklik anılarının çoğunu hatırlayamaz, bunun sebebi tam

olarak kortekste yatar. Korteks bebeklik döneminde daha gelişim sürecindedir ve gelişimini tamamlayamadığı için anıları biriktiremez. Çok eski olduğu için unutulduğu sanılır ancak asıl sebep anıların henüz inşa durumunda olmasıdır.

“Makyevelci Bebek” yine oldukça önemli bir bölümdür. Hood bu bölümde; çevredeki insanları, statik bir öge olarak değil aynı zamanda bir benliği oluşturan dinamik bir öge olarak vurgular. Ötekiyi izleme ve anlama sürecinde birey kim olduğunu keşfeder. Bu yıllarda deneyimlenen benlik, sosyal etkileşim yoluyla inşa edilir. Bu bölümde benliğin çevre ile inşa edilmesinin dışında gülme hakkında önemli ve ilginç tanımlamalar bulunmaktadır. Gülmenin, dilden sonra geldiğini söyleyen Hood benliğin önemli bir aşaması olarak gülmeyi tanımlar. Kuzey Amerika’nın Navajo kültüründe yaşayan bireyler için bebeklerin ilk gülme anının kutsal bir an olduğunu belirten Hood, o anı gören kişinin zenginleşmiş olduğu görüşü aktarmaktadır. Hem kör hem sağır bebeklerin bile iki aylıkken gülümsemeye başlaması gülümsemenin yerleşik bir beceri olduğunu kanıtlar (Hood, 2019: 62). Gülme yeteneği olmadan hayatın zorluklarına nasıl dayanılabileceğini hayal etmenin bile zor olduğunu söyleyen Hood (2019: 64), Nazi toplama kamplarının tahayyül edilebilecek en zalim ortamlarında bile kahkaha eksik olmadığını söyleyerek gülmenin destekleyici rolünü vurgular.

“Soykırımdan kurtulmuş Victor Frank gülmenin pek çok insanın hayatta kalmasına yardım eden bir şey olduğunu yazmıştır. 1980’lerde 2455 gün boyunca Lübnan’da rengine olarak tutulan teri Anderson’ın anılarında mahkûm arkadaşlarını mizah sayesinde ayakta kaldıklarını anlatır. Bir diğeri gardiyanların taklidini yapıyor ve bu gülme dayanılmaz koşulları dayanılır hale getiriyormuş. Dünya çapında yaşamların kaybedildiği her şok edici olayın ardından birinin çıkıp beklenen eşek şakasının yapmasının nedeni budur. Belki de bilmeye bastırığımız kaygıyı serbest bırakılan bir mekanizma olarak ihtiyaç duyuyor gibiyiz” (Hood, 2019: 65).

Freud, kara mizah tanımı ile ölüm gibi kötü durumlar ile karşılaşıldığında bunun bir savunma mekanizması olarak nasıl işlediğini tanımlar. Böyle zamanlarda gülme engellenemeyen bir refleks gibi olabilir. Gülme beynin derinlerinde bilinçdışı çalışan ve duygusal uyarıları tetikleyen sistemlerin ürettiği bir his, duygusal bir durumdur; ama neyin eğlenceli bulunduğu, içeriği isteyen korteksel sistemlerin çıktısı olarak duyguları nasıl tetiklendiğinde bağlıdır. Gülme, bir şakayla ya da gıdıklanma gibi daha az zihinsel daha çok bedensel bir şeyle tetiklenebilir.

“Ayna Benlik” bölümünde ise benliğin dünyanın bize tuttuğu bir yansıma içinde var olduğunu vurgulayan Hood, bu kavramı Charles H. Cooley kavramsallaştırıldığını söyler.

Cooley bireyin, etrafındakiler tarafından şekillendirildiğini ifade etmek için kullandığı ayna benlik kuramı, diğer insanların davranışına göre kendi benliğini üretme pratiğini açıklar. Eş, sevgili, anne, baba, işveren, iş arkadaşları, sokaktaki dilenci her biri etkileşim sırasında farklı bir benlik üretir. Bireyin, etrafındaki kişilerin beklentilerine göre şekillenen bir ürün olduğunu söyleyen Cooley, benlik kavramının şu tekerleme ile açıklar: “*Ben düşündüğüm kişi değilim, ben düşündüğünüz kişi değilim, ben düşündüğünüzü düşündüğüm kişiyim*” (akt. Hood, 2019: 65). Hood, bu bölümde aynı zamanda anıların, deneyimlerin de benlik üzerindeki etkisinden bahseder.

“Anılar yeniden ve yeniden anlatılan öyküler gibi aktiftir. Yeni deneyimlerimizi eskilerine göre yorumlarız ve eski anlarımızda yeni olanlar tarafından yeniden biçimlendirilir sürekli olarak burasını ve şimdi geçmişimiz ve bütünleştirmekteyiz. [...] Belleği illa bir şeye benzeteceksek bu daha çok sürekli yeniden yapılanma halindeki bir ot yığındır. Bazı şeyleri unuturuz. Bunu herkes bilir ama bir anının tamamen uydurma olduğunu keşfetmek bambaşka bir şeydir, şok edicidir. Çünkü zihnimizi sorgulamamızı yol açar hiç olmamış olayları net bir şekilde hatırlayabilmek belleğin güvenilirliğini ve sonuç olarak da benliğimizin gerçekliğini zedeler. Çünkü zihnimizi bildiğimize belleğimizi tanıdığımız düşüncesi benlik yanıt anamızın bir parçasıdır. Lakin çoğunlukla yanılırız sahte anladı şok edici bulunmasının nedeni belli nasıl çalıştığını genelde anlaşılma olmasındandır” (Hood, 2019: 106).

Özgür irade bölümünde ise kötülüğün bazen beynin biyolojik hasarlarından dolayı ortaya çıkabilecek bir durum olduğunu, suçun kime ait olduğunu sorgular. Beyninde oluşan bir tümörden dolayı katliam gerçekleştiren biri suçlu mudur? Suç işlediği sırada suçlu beynindeki bir bozukluktan dolayı bir tür akıl yürütme eksikliği ile davranır. Bu durumda gerçekleştirdiği eylemin niteliği ve doğası hakkında bir şey bilmemesi onu suçsuz yapar diyen görüşler vardır. Hood’a göre:

“Özgür irade sorunu mantıksal bir çıkmazdır; ne yaptığımızı ve düşündüğümüzü nihai olarak etkileyen faktörleri seçemeyiz. Bu, sosyal, ahlaki ve yasal kural kitaplarını çöpe attığımız anlamına gelmez, ancak davranışlarımızı kontrol eden faktörleri (hem maddi hem de psikolojik) anlamaya başladığımızda, bireyler hakkındaki tutumlarımıza nasıl meydan okunacağı konusunda uyanık olmamız gerekir. Övgü ve suçlama söz konusu olduğunda. Bunun pozisyonunuza biraz benzediğine inanıyorum” (Hood, 2019: 36).

Seçimlerin neden bireyin kendisine ait olmadığını açıklayan Hood, karar vermeyi bir eleme süreci olarak tanımlar. Beşinci bölümde karar verme süreçleri üzerine odaklanan Hood benliğin kendisine sunulan seçeneklerin insafına kaldığını söyler. Bireyin karar verme kapasitesinin çevreye bağlı olduğunu söyleyen Hood, ortada çok fazla seçenek varsa

alternatiflerin birbirini elediğini ve bireyi kararsızlıkla baş başa bıraktığını ifade eder (Hood, 2019: 189). Hood, karar verdikten sonra daha az mutlu olan bireyin doğru kararı verip vermediğini kafasına taktığını vurgular. Hiçbir seçeneğin olmadığı durumlarda birey dünyayı suçlar. Hood, karar vermeyi kazanma ihtimali olmayan bir durum olarak tanımlar. Hood, bireyin verdiği kararlar kadar bireysel olarak sahip olunan nesnelere de benliği belirlediğini söyler. Nesnelere, benliğin birer yansıması, bireyin başkaları tarafından nasıl görünmekten hoşlandığına dair birer tasarım olduğunu vurgular. Bireyin sahip olduğu nesnelere, benliğin ve kimliğin bir parçasıdır. Kimlik ihtiyacı öylesine güçlüdür ki bir mahkûm veya tımarhaneye kapatılmış bir hastanın elinden ona dair bir nesnenin alınması bireyi benliğinden koparır. Çünkü benlik nesne ile özdeşleşmiş bir duruma gelir. Goffman, bireye ait nesnelere ondan alınma sürecini *Tımarhaneler (2011)* adlı eserinde tanımlar. Bu kitabında Goffman nesnelere ve benlik arasındaki ilişkiyi vurgulayarak nesnelere aslında bireyin kim olduğuna dair bir bilgi verdiğini söyler. Tımarhane, ordu evi ve ıslah evi gibi total kurumların kapısında bireyden alınanlar yalnızca ona ait nesnelere değil aynı zamanda bireyin benliğidir.

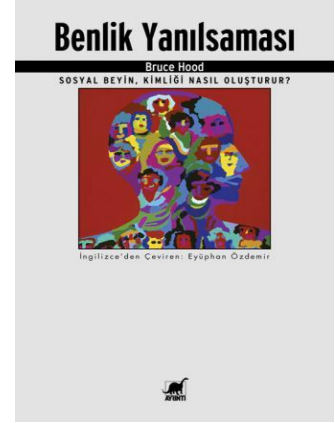
Altıncı bölümünde ise “toplum insanı nasıl şekillendirir?” sorusuna yanıt arayan Hood (2019: 265), benliğin, sosyalleşmek için evrimleşmiş beynin bir ürünü olduğunu söyler. Bireyin, etkileşim sırasında ötekinin dikkatini çekmiş olmaktan dolayı hareketlendiğini söyleyen Hood (2019: 59), bireyin buna göre davrandığını ve bu davranışların benliğin o anda yaratmış olduğu nesnelere olduğunu vurgular. Benliği başkalarının sıkı denetimi ile karşı karşıya bırakan birey herhangi denetim mekanizması daha normal olmayı sağlar. Gruplar “ben”in hem iyi hem de kötü yanlarını ortaya çıkarır. Birey, çocukken kendisiyle dalga geçildiği ya da oyuna alınmadığı anlarda yaşadığı üzüntüyü ilerleyen zamanlarda hatırlar. Bu durumlar bireyin kişisel trajedilerini oluşturur. Bu kişisel trajediler, benliğin oluşmasında önemli bir etmendir. Ait olma ihtiyacı duyan hayvanlar olarak başkaları ile birlikte olmak isteyen insan, bir gruba üye olmak ister bu gruba üye olduğunda ise başka insanları tanımamak için ortaya çıkan kategorize bilgiler oluşturur. “İnsanları kategorize ederiz ve bu sayede geldikleri yeri öğreniriz ve yabancılara çok daha iyi başa çıkarız” (Hood, 2019: 266). Beyin, özetleme eğilimi ile ait olduğu grupları tanımlarlar, sürekli olarak gruplara girer çıkar onları çoğaltır ya da değiştirir. İnsanlar, grupların kolektif gücünden kaynaklanan dayanışmasından yararlanır ancak üyelik aynı zamanda bir öz kimlik duygusu geliştirmek için de sorumludur. Aslında bireyin öteki ile yaptığı karşılaşmalar kim olduğunu tanımlar. Birey kimliği bu biçimde formüle eder; "ötekiye odaklanarak". Öteki, bireyin kimliğinin belirlenmesinde oldukça önemlidir. Bireyin sevdikleri kadar sıkıldıkları da benliği belirler.

Hood, kitabın son bölümünde bireyin ait olma duygusunu beslemek için dijital ağlara nasıl bağlandığını açıklar. Birey kendini güvende hissetmek için herhangi bir sosyal gruba karışma pratiği, benliği dijital ortamda yeniden üretir. Gizil benlikler, gerçek olmayan profiller ya da dijital benlikler ile kendini üretir.

Sonuç olarak Hood'a göre bireyin düşünen, izleyen, harikalar yaratan, hayal eden ve gelecek için planlar yapan bağımsız, tutarlı bir benliğe sahip olduğu genel kanıdır. Ancak Hood son zamanlarda bilimsel kanıtlar bunun görüldüğü gibi olmadığını, tamamen bir yanılsama olduğunu ortaya koyar. Bruce Hood, *Benlik Yanılsaması*'nda çocuklukta benliğin nasıl ortaya çıktığını ve gelişen beyin mimarisinin, bireyin bağımlı sosyal hayvanlar haline gelmesini nasıl sağladığını ortaya koyuyor. Hood, bunun sadece başkalarından öğrenmek değil, başkaları gibi olmayı da öğrenmek olduğunu belirtir. Birey kendi olmayı süreçler içinde öğrenir. Birey, bu süreçleri ve deneyimlerini sürekli olarak geliştirir ve detaylandırır. Dahası, Hood, zaten akışkan olan bu sürecin-benliğin inşasının son yıllarda çarpıcı biçimde değiştiğini gösterir. Hood'a göre Facebook, LinkedIn ve Twitter gibi sosyal ağ etkinlikleri, benlikler üzerinde hızla etkili hale gelmektedir. İttifaklar ve ilişkiler kurabilmenin hızı ve kolaylığı, internet çağından önce benliği şekillendiren seçim süreçlerini geride bırakıyor. Hood, bu keşfedilmemiş bölgeye ilk bakışı sunuyor. Kısacası, bireyin kim olduğu, beynimizin yarattığı anların bir hikâyesidir. Ancak Hood; benliğin, bir yanılsama olmasına rağmen, insanın toplumda mutlu bir şekilde yaşamak için kucaklamaya devam etmesi gereken bir yanılsama olduğunu söyler.

1. Kitabın Adı: Benlik Yanılsaması: Sosyal Beyin, Kimliği Nasıl Oluşturur?

2. Kitabın Yazarı: Bruce Hood
3. Kitabın Türü: İnceleme/Akademik
4. Kitabın Yayınevi: Ayrıntı
5. Kitabın Basım Yeri: İstanbul
6. Kitabın Basım Yılı: 2019
7. Kitabın Baskısı: 2. Baskı
8. Kitabın Sayfa Sayısı:336
9. Kitabın Sayfa Yapısı: Kitap Kâğıdı
- 10.Kitabın Özgün Dili: İngilizce
THE SELF ILLUSION: How the Social Brain Creates Identity
- 11.Kitabın Çevirmeni: Eyüphan Özdemir

Kitabın Yazarı Hakkında Kısaca Bilgi: Bruce MacFarlane Hood, Kanada doğumludur. Psikoloji lisans eğitimi ardından Dundee Üniversitesi'nde hem Sanat hem de Felsefe yüksek lisansı yaptıktan sonra, 1991'de Cambridge Üniversitesi'nde çocuklarda görsel gelişim alanında doktorasını tamamlamıştır. ABD'ye taşınmasının ardından MIT ve Harvard Üniversitesi'nde dersler vermeye başlamış ve ayrıca Bristol Üniversitesi bünyesindeki Bristol Bilişsel Gelişim Merkezi'ni yönetmiştir. Sinirbilim alanında Sloan Fellowship ve Robert L. Fantz ödülleri almıştır ve Amerikalı psikologların çatı örgütü olan American Psychological Association'ın asil üyesidir. Halen Bristol Üniversitesi'nde Gelişim Psikolojisi dersleri vermektedir.

Kitabın İçeriği Hakkında Bilgi: İnsan yaşamı, bir benlik üretme süreci olarak tanımlanabilir. Bireyin kendine ait bir benlik oluşturması ise gündelik yaşam içinde gerçekleştirdiği etkileşimler ile olur. İnsanın doğuştan gelen statik bir benliği bulunmaz. Benlik, etkileşimler ile oluşan dinamik bir süreçtir. Üretilen benlik deneyimler ile yeniden kendini üretir. Deneyim, toplumsal bir etkileşim biçimidir. Bu anlamda benlik, bireysel olduğu kadar toplumsal bir süreçtir. Bruce Hood, benliğin insan deneyimleri ile oluştuğunu, insan deneyimlerinin ise çoğu zaman bir yanılgı olduğunu kitabın başında vurgular. Kitap; “En Harika Organ, Makyavelci Bebek, Ayna Benlik, Özgür İradenin Bedeli, Seçimlerimiz Neden Bize Ait Değil? Toplum İnsanı Nasıl Şekillendirir? Bizi Yaşatan Öyküler, Ağa Takılmak ve Benliğinizi Yansımanızda Neden Göremezsiniz?” adı altında 9 ana başlık altında benlik yanılsamasını temellendirir.

Okur Yorumu: Kitap temel olarak “benlik”, “kimlik”, “ben”, toplumsal etkileşimler” ve daha birçok sosyal psikoloji kavramının detaylı açıklamasını içermektedir. Bu anlamda kitap sosyal psikoloji için bir giriş niteliği oluşturmaktadır. Benliğin oluşturulma süreçleri içerisinde ne gibi etmenlerin rol oynadığı kitap içinde geniş çaplı örnekler ile derinlemesine incelenmiştir. Aynı zamanda benliğin bir yanılsama olduğu gibi ileri bir tartışma ile temelden ileri bir seviyeye sağlam ve anlaşılır bir anlatım ile yazılmıştır. Kötülük, zorbalık gibi gündelik meseleler ile okuyucuya daha gündelik geniş bir perspektif sunmaktadır.

Okur: Ali Eren DEMİR (2020), Munzur Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi.

Kaynakça

Goffman, E. (2011). *Timarhaneler*. Heretik Yayınları, İstanbul.

Hood, B. (2019). *Benlik Yanılsaması: Sosyal Beyin, Kimliği Nasıl Oluşturur?* (Çev. Eyüphan Ö.). Ayrıntı Yayıncılık, İstanbul.